

Η συμβολή των ΤΠΕ, των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην τροποποίηση συμπεριφοράς μαθητών με ΔΕΠΥ (μελέτη περίπτωσης)

Όνοματεπώνυμο: Φωτεινή Γκουντουβά

Ιδιότητα: Δασκάλα Ειδικής Αγωγής

Φορέας Απασχόλησης: 18ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας, Τμήμα Ένταξης .

Στοιχεία επικοινωνίας: τηλ. 2410 553970

κινητό: 6978632400

e-mail: 69827@gmail.com

Περίληψη

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς στο σχολείο, αποτέλεσε και αποτελεί αντικείμενο έρευνας, συζητήσεων, και αντιπαραθέσεων μεταξύ των ειδικών. Όχι σπάνια οι μαθητές με ακατάλληλη συμπεριφορά, αποτελούν το επίκεντρο (δευτερογενές κέρδος) της ενασχόλησης των εμπλεκόμενων σε καθημερινή βάση, αφού οι στρεσογόνο καταστάσεις που δημιουργούνται προκαλούν αμηχανία κι έντονα συναισθήματα άγχους και εξουθένωσης.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, η χρήση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ, η ένταξη των καινοτόμων δράσεων στην σχολική καθημερινότητα και η βιωματική μάθηση, η ευελιξία των προγραμμάτων και των εκπαιδευτικών, παράλληλα με την αλλαγή στάσης σε ότι αφορά τις ερμηνείες της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς, πιθανά αποτελούν κάποιες από τις παραμέτρους, άμβλυνσης του προβλήματος στο δημοτικό σχολείο, όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα αντίστοιχης εφαρμογής σε μαθητή με ΔΕΠΥ.

Εισήγηση

λέξεις κλειδιά: ΔΕΠΥ, τροποποίηση συμπεριφοράς, καινοτόμες δράσεις, (Αγωγή Υγείας, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ΤΠΕ).

Η επιθετικότητα στο σχολείο, αποτελεί τη συνισταμένη ενός πολυπαραγοντικού πλέγματος εσωτερικών και εξωτερικών συνιστωσών¹

Ο χειρισμός της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς² των μαθητών με ΔΕΠ/Υ, αποτέλεσε και αποτελεί πηγή έντονου προβληματισμού, ανησυχίας και άγχους για κάθε εμπλεκόμενο. Η αναστάτωση που προκαλείται, κάνει επιτακτική την ανάγκη εξεύρεσης λύσης. Η διαχείριση των προβληματικών καταστάσεων που διαρκώς προκύπτουν -καθώς η προβλεψιμότητα είναι σχεδόν αδύνατη- συνιστούν γρίφο για ... δυνατούς λύτες. Γονείς, εκπαιδευτικοί και ειδικοί, νιώθουν συχνά, ανίσχυροι, αμήχανοι και εξουθενωμένοι, αφού είναι κοινός τόπος ότι συνταγές δεν υπάρχουν, κι ότι κάθε περίπτωση διαθέτει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. (Κάκουρος-Μανιαδάκη,2000, σελ. 22-25, Μάνος, 1997,σελ. 615-622, Prekop. (1997),σελ.68, Κορντιέ,(1995) σελ.23-23,Molnar-Lindquist,1993, (επιμ.:Καλαντζή -Ασίζι)σελ.30, Ιεροδιακόνου,1991 σελ. 105-107,Varma,1988,).

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής χρονιάς, μέσα σε ένα ιδιαίτερα αρνητικά φορτισμένο κλίμα, υλοποιήθηκε πρόγραμμα τροποποίησης της συμπεριφοράς μαθητή με ΔΕΠ/Υ, στο Τμήμα Ένταξης, όπου ο μαθητής παρέμενε 21 ώρες την εβδομάδα, με τη σύμφωνη γνώμη, των

1 . Ατομικοί-ενδοπροσωπικοί, ενδοοικογενειακοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες

2 Εναντιωματικής /προκλητικής /επιθετικής

εμπλεκόμενων (του ΚΕΔΔΥ, της ψυχιάτρου, των σχολικών συμβούλων και των γονιών του μαθητή). Η προσπάθεια στέφθηκε με επιτυχία, ξεπερνώντας κατά πολύ τις αρχικές προσδοκίες³. Στην επιτυχή έκβαση, πέρα από την απόφαση να υλοποιηθεί πρόγραμμα project, με θέμα τα συναισθήματα, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, συνέβαλλαν πολλοί παράγοντες, τόσο σε επίπεδο συμμαχιών, ενδοσχολικά και εξωσχολικά όσο και σε οργανωτικό - διδακτικό επίπεδο.

Σημαντική ήταν η απόφαση στήριξης και συνεργασίας με το μουσικό του σχολείου, κ. Κώστα Ταμβακά, που όχι μόνο συμπεριέλαβε το μαθητή στη χορωδία, αλλά τον έχρισε και “βοηθό” του. Αφενός ανέθεσε αρμοδιότητες στο μαθητή όπως: να μεταφέρει τα διάφορα μουσικά όργανα, να συμμετέχει στην εγκατάσταση των μικροφονικών, στο στήσιμο των σκηνικών για τις σχολικές εκδηλώσεις, επιτρέποντάς του ακόμη να παίζει - “γρατσουνάει” την κιθάρα και αφετέρου τον είχε δίπλα του, ως βοηθό, κάθε φορά που έκανε επισκευές στο σχολείο, (αξιοποιώντας δημιουργικά το ενδιαφέρον του μαθητή για την ενασχόληση με εργαλεία)⁴, επιτρέποντάς του -πάντα με την προσωπική του επίβλεψη- να χρησιμοποιεί κατσαβίδια, πένσες, σφυριά, τρυπάνια κλπ, τονώντάς του παράλληλα την αυτοεκτίμηση, μέσα από τη συνεχή επιβράβευση.

Η αμέριστη βοήθεια, οι πολύτιμες συμβουλές και η απεριόριστη στήριξη των:

κ. Δημήτρη Χουλιαρού, προϊσταμένου του ΚΕΔΔΥ Λάρισας, και της κ. Κωνσταντίνας Χατζημίχου-Καλούση, υπεύθυνης σχολικών δραστηριοτήτων Π.Ε. Λάρισας, που σε δύσκολες στιγμές συνέβαλλαν τα μέγιστα στη συνέχιση και επιτυχή έκβαση της προσπάθειας.

Χρειάστηκε πάρα πολύ δουριά με δάσκαλο της τάξης, τους δασκάλους των ειδικοτήτων και γενικότερα το σύλλογο διδασκόντων, για αλλαγή της στάσης απέναντι στο μαθητή, καθώς και προσπάθεια για διαφοροποίηση της αντίληψης που υιοθετούνταν για την ερμηνεία της συμπεριφοράς του μαθητή. (“Κάκουρος-Μανιαδάκη,(2000), σελ.23-25,Κορντιέ,(1995) σελ.37-40).

Η βαθύτατη κατανόηση, η υπομονή, η ανοχή, το συνεργατικό πνεύμα και η έμπρακτη στήριξη και αγάπη των μαθητών του Τ.Ε., που μέσα από ανείπωτες στιγμές μαγείας και εκπλήξεων, καθένας με το δικό του μοναδικό τρόπο κι όλοι μαζί κατάφεραν να αγκαλιάσουνε το μαθητή, και να τον εμπειρέξουν στην ομάδα επιβεβαιώνοντας τα λόγια του ποιητή Τ. Λειβαδίτη “...Γιατί, οι άνθρωποι σύντροφε, ζουν απ’ τη στιγμή που βρίσκουν μια θέση στη ζωή των άλλων..”

Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν:

A..Συλλογή στοιχείων που αφορούσαν στο μαθητή:

Αναζητήθηκαν πληροφορίες από όλους τους εμπλεκόμενους:

Γονείς (ιστορικό μαθητή, συμπεριφορά σε άλλα πλαίσια όπως: σπίτι, γειτονιά, χωριό).

Συναποφασίστηκε πλαίσιο σταθερής συνεργασίας στη βάση της αμοιβαίας ενημέρωσης και εμπιστοσύνης.

Παιδοψυχίατρος που παρακολουθούσε το μαθητή, η οποία δήλωσε αδυναμία.⁵

Ψυχοπαιδαγωγική έκθεση αναγκών του μαθητή από το τοπικό ΚΕΔΔΥ

Προσωπικό του σχολείου (υπεύθυνους Ολοήμερου, καθαρίστριες).

Παρατήρηση και καταγραφή της αυθόρμητης συμπεριφοράς του μαθητή (ελεύθερη και δομημένη με Πρωτόκολλα παρατήρησης, σε διαφορετικά πλαίσια: συνηθισμένη τάξη, Τ.Ε.,διάλειμμα, εκδρομή, Ολοήμερο.

Δημιουργήθηκε Παρατηρητήριο ενδοσχολικής βίας.

3 “...το παιχνίδι στο γνωστικό κομμάτι, έτσι κι αλλιώς χάθηκε...” είχε αναφέρει χαρακτηριστικά η σχολική σύμβουλος, στη συνάντηση των εμπλεκόμενων, γνωρίζοντας ότι ο μαθητής αρνιόταν πεισματικά ακόμη και να κρατήσει το μολύβι για ένα σχεδόν χρόνο.

4 Όνειρο ζωής του μαθητή είναι να γίνει εργολάβος-οικοδόμος.

5 Είχε να δει το μαθητή από τον Αύγουστο. Διακόπηκαν οι συνεδρίες λόγω “εμπλοκής με το ταμείο”, σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενά της.

Πάρθηκαν κοινωνιογράμματα από τη συνηθισμένη τάξη και το Τ.Ε. (Πυργιωτάκης, 2000) (Παράρτημα 1.) Στο μεν κοινωνιόγραμμα της συνηθισμένης τάξης (αποτελούνταν από τρεις ερωτήσεις με τρεις επιλογές Α1, Α2, Α3, (συνεργασία σε επίπεδο τάξης,) Β1, Β2, Β3(συνεργασία σε επίπεδο σχολείου) και Γ1, Γ2, Γ3(γενέθλια) αν και ο ίδιος έδινε και τις εννέα επιλογές σε συμμαθητές, δενδεχόταν ούτε μια επιλογή. Ήταν εξοστρακισμένος. Στο δε κοινωνιόγραμμα του Τ.Ε., αποτελούνταν από δυο ερωτήσεις με τρεις επιλογές Α1, Α2, Α3, (συνεργασία σε επίπεδο τάξης,) και Γ1, Γ2, Γ3(γενέθλια) ο μαθητής είχε αμοιβαίες επιλογές με τρεις συμμαθητές και δεχόταν άλλες δυο επιλογές από μαθητές που ο ίδιος δεν είχε επιλέξει (6 προτιμήσεις συνολικά) (Βολιώτης, Ν, (1989),σελ.136-149)

Από την αξιολόγηση των πληροφοριών προέκυψε το προφίλ του μαθητή:

Το προφίλ του μαθητή

A1.Γνωμάτευση ΚΕΛΔΥ.

Διαταραχή Ελειμματικής Προσοχής /Υπερκινητικότητα

Γραφοαναγνωστικές δυσκολίες και

ελλείψεις στα μαθηματικά

Χαμηλή εικόνα εαυτού

Χυδαιολογία

A2a. Παρατήρηση συμπεριφοράς.Θετικά στοιχεία :

Διαπραγματευτικές ικανότητες

Ικανότητες χειρισμού εργαλείων

Προθυμία για εκτέλεση έργων (κατασκευές)

Αντίδραση στην αδικία.

Χιούμορ

A2. β.Μη αποδεκτή συμπεριφορά	
● Αρνηση παραμονής στην τάξη	● Μίμηση & επανάληψη βίαιης συμπεριφοράς (ενηλίκων/ηρώων tv)
● Αρνηση τήρησης κανόνων.	● Χαμηλή αυτοεικόνα.
● Επιθυμία επιβολής/κυριαρχίας	● Παρορμητικότητα(βασικό στοιχείο της όλης δραστηριότητας)
● Επιθετικότητα σε: ενήλικες,μαθητές, περαστικούς	● Σκόπιμη ανοργάνωτη κινητική δραστηριότητα
● Λεκτική/σωματική βία. Χυδαιολογία	●Θορυβώδης συμπεριφορά με στόχο την προσέλκυση προσοχής (γελωτοποιός, μορφασμοί,μιμήσεις).
● Αδέξιες κινήσεις. Καταστροφή αντικειμένων (συχνά σκόπιμη).	●Νευρικές συνήθειες: Σκάλισμα μύτης, συχνό πλύσιμο χεριών.
● Αδυναμία αποδοχής ματαίωσης.	● Επίμονη άρνηση ενασχόλησης με τα σχολικά του καθήκοντα
● Απουσία φίλων. Αδυναμία στη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων.	

Τέθηκαν οι στόχοι:

Να μάθει ο μαθητής :

Να περιμένει τη σειρά του.

Να παραμένει στην τάξη.

Να ακολουθεί οδηγίες.

Να σέβεται τους κανόνες της τάξης.

Να πάψει να προκαλεί με τη συμπεριφορά του τους δασκάλους, τους μαθητές, τους περαστικούς

Να πάψει να ασκεί βία (λεκτική βία, σωματική βία)

Να πάψει να καταστρέφει αντικείμενα

Να μάθει να συνεργάζεται.

Να μάθει να διαβάζει και να κατανοεί μικρό κείμενο

Να απαντά σε ερωτήσεις κατανόησης

Να εκτελεί σε πρώτη φάση, μια τουλάχιστον εργασία τόσο στη γλώσσα όσο και στα μαθηματικά με απώτερο σκοπό την πλήρη ενσωμάτωσή του στη συνηθισμένη τάξη.

Να κάνει παραγωγή γραπτού λόγου.

Να είναι ικανός να παραμείνει για μια τουλάχιστον ώρα στη συνηθισμένη τάξη, χωρίς να ενοχλεί.

Να συμμετέχει ενεργά στα δρώμενα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Προηγούμενες Ενέργειες.

Χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές τροποποίησης συμπεριφοράς: αμοιβαίο συμβόλαιο, γνωστικής αναδόμησης και Κάνε ό,τι κάνω. (Μαυροπούλου, 1999-2000)⁶.

Συμφωνήθηκαν αμοιβές/ποινές

Έγινε προσπάθεια αναπλαισίωσης για αλλαγή της στάσης του δασκάλου της συνηθισμένης τάξης⁷. Προτάθηκε κι έγινε αποδεκτό, να χρησιμοποιηθεί το χιούμορ σαν μέσο αποδόμησης της ακατάλληλης συμπεριφοράς.

Συμφωνήθηκε με την υπεύθυνη των Αγγλικών, να επιτρέπει στο μαθητή να κάνει κατασκευές ή ζωγραφική και με αφορμή το θέμα, να δίνεται μια λέξη ή μικρή φράση στην αγγλική, να κάνει αντιγραφή ως πέντε το πολύ φορές. Να επιβραβεύεται η επιθυμητή συμπεριφορά και να αγνοείται η ακατάλληλη.

Ζητήθηκε η βοήθεια της τάξης. (Επιβράβευση επιθυμητής συμπεριφοράς/αγνόηση ακατάλληλης). Αποτελέσματα υπήρξαν, μικρής χρονικής διάρκειας, επειδή ο μαθητής έχανε σύντομα το ενδιαφέρον, εγκατέλειπε την προσπάθεια κι εκδήλωνε άλλης μορφής επιθετικότητα με την ίδια ή και μεγαλύτερη ένταση.

Αξιολογώντας τα δεδομένα φάνηκε, ότι οι τεχνικές τροποποίησης συμπεριφοράς (κύρια τα αμοιβαία συμβόλαια), δημιουργούσαν επιπλέον άγχος στο μαθητή.

Έγινε αναπροσαρμογή του προγράμματος.

Αναζητώντας τρόπους διαμόρφωσης του προγράμματος, διατυπώθηκαν υποθέσεις και οι αντίστοιχες προσδοκίες. Το στοίχημα ωστόσο παρέμενε ανοιχτό και η έκβαση αβέβαιη.

Υπόθεση 1:

Η συμπεριφορά του μαθητή δεν ήταν τίποτε περισσότερο παρά μια κραυγή αγωνίας για αποδοχή και κατανόηση, εξαιτίας της ματαίωσης που βίωνε.

Προσδοκία 1: Μέσα από βιωματικές διαδικασίες (Συναισθήματα), θα μείωνε την ανεπιθύμητη συμπεριφορά (κατανόηση μέσω ενσυναίσθησης).

Υπόθεση 2:

Αξιοποιώντας την αγάπη του μαθητή για το βουνό και αναδεικνύοντας μέρος των ενδιαφερόντων του (Άγρια πανίδα σε κίνδυνο), ο μαθητής θα εμπλεκόταν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Προσδοκία 2: Η αυτοεκτίμηση του μαθητή θα αυξανόταν μέσα από:

- την αξιοποίηση των ενδιαφερόντων του (ζώα, Η/Υ, ανάληψη ρόλων)
- την ανάδειξη των ικανοτήτων του (κατασκευές: λύκος τρισδιάστατος, λύκος με μπίλιες από

⁶ . Ως ποινή εφευρέθηκε -ορίστηκε η εισήγηση παραπομπής του μαθητή σε “σχολείο εργασίας”, όπου παράλληλα με σωματική εργασία, την υποχρέωση ανάληψης της ευθύνης του εαυτού και του χώρου (συγγύρισμα, πλύσιμο, σφουγγάρισμα), την απομάκρυνση από την πατρική εστία, ο μαθητής θα υποχρεωνόταν σε διάβασμα, γράψιμο και καθημερινές γραπτές αξιολογήσεις, χωρίς να του δίνεται η δυνατότητα να έχει ελεύθερο χρόνο και αργίες. Ως αμοιβή για την επιθυμητή συμπεριφορά, ορίστηκε η εκπαίδευσή του στον Η/Υ και η ενασχόλησή του με αυτόν για 1 ώρα. (ζωγραφική/παιχνίδι της επιλογής του.

⁷ Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια για να πεισθεί, ότι η εναντιωματική συμπεριφορά του μαθητή, δεν αποτελούσε προσωπική επίθεση κατ’ανάγκη, αλλά ότι πιθανά ήταν επίθεση σε ό,τι εκπροσωπεί η έννοια του ενήλικα-εκπαιδευτικού, συνεπώς αποτελούσε ένα σύμπτωμα που λειτουργούσε σαν “αντηχείο” πρόσκλησης για βοήθεια.

- γκοφρέ χαρτί)
- την αποδοχή του από τους ομηλίκους.

B. Οργάνωση τάξης:

- Οργανώθηκε η τάξη, σε θεματικές ενότητες/ γωνίες. (Γλώσσας, Μαθηματικών, Κουκλοθέατρου, γωνιά ηρεμίας /δημιουργικής απασχόλησης⁸).

Κάθε Παρασκευή, ημέρα αφιερωμένη σε βιωματικά εργαστήρια(μουσικοκινητικό παιχνίδι, ασκήσεις χαλάρωσης, παιχνίδια ρόλων, θεατρικό παιχνίδι, Ολομέλειες), ο μαθητής ανέλαβε τη διαμόρφωση της τάξης (μεταφορά τραπεζοκαθισμάτων και στοίβαξη, τοποθέτηση μαξιλαριών στο πάτωμα, έλεγχος για :κούκλες, υλικά κλπ), επιλέγοντας διαφορετικούς βοηθούς κάθε φορά, έτσι ώστε να έρθει σε συνεργασία με όλους τους μαθητές του Τ.Ε., καθήκον που έφερνε σε πέρας με απόλυτη επιτυχία, συνεργαζόμενος άφογα με τους συμμαθητές του Τ.Ε.

Διαχείριση διαλείμματος.

Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος, σε συνθήκες 1/1 αρχικά, ο μαθητής έπαιζε τρίλιζα με τη δασκάλα του Τ.Ε. στο παρτέρι της αυλής..Τήρηση κανόνων.(μαθαίνω να χάνω) Σταδιακά, άρχισε να παίζει με ένα μικρότερο μαθητή του Τ.Ε., που του ήταν ιδιαίτερα συμπαθής (η δασκάλα σε ρόλο επιβλέποντα). Σιγά -σιγά, έπαιζε με όλα τα παιδιά του Τ.Ε.

Του ανατέθηκε ο ρόλος του φύλακα της πόρτας εισόδου ή της επιτήρησης της σκάλας, έργο που έφερνε σε πέρας με επιτυχία

Γ. Αναζήτηση επιπλέον συμμαχιών.

Ζητήθηκε η βοήθεια μαθητή της συνηθισμένης τάξης, (στον οποίο ο μαθητής είχε δώσει προτιμήσεις με βάση το κοινωνιόγραμμα) να συνεργαστεί με το μαθητή στη μεταφορά του αθλητικού υλικού (μπάλες) έτσι ώστε μέσα από την συνεργασία με συνομήλικο μαθητή να αρχίσει να δημιουργεί δεσμούς με τους μαθητές της τάξης του.

Η αναζήτηση συμμαχιών (σε όλα τα επίπεδα), η οργάνωση της τάξης, η δυναμική της ομάδας, η διαχείριση του διαλείμματος καθώς και η υλοποίηση των διδακτικών σεναρίων (που ήταν απόλυτα συμβατά με τα ΑΠΣ Γενικής και Ειδικής Αγωγής καθώς και με τα ΔΕΠΣ), μετέτρεψαν την εκπαιδευτική διαδικασία σε ένα ατέλειωτο εργαστήρι χαράς, εκπλήξεων, δημιουργικής μάθησης και έκφρασης, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αλλαγή της συμπεριφοράς του μαθητή, στην παγίωση και στη γενίκευσή της που εκδηλώθηκε σε περισσότερα του ενός πλαίσια(σπίτι/γειτονιά/χωριό).

Υλοποίηση προγραμμάτων.

A. Αγωγή Υγείας.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ.

<p>"Ποιος είμαι εγώ...Ποιος είσαι εσύ.. Τι μας χωρίζει, τι μας συνδέει"</p>	<p>Μέθοδος Επικοινωνιακή /Ομαδοσυγκεντρωτική Βιωματική Διδασκαλία</p>
<p><i>Συμβατότητα με ΑΠΣ: Συναισθηματική Οργάνωσησελ 167 κ.ε.Β.Δ. Κοινωνική & πολιτική Αγωγή Ε΄,Εικαστικά/Σχολικές & Πολιτιστικές εκδηλώσεις/Θεατρική Αγωγή</i> Στόχοι: Να παραμένει στην τάξη. Να εκφράζει τα συναισθήματά του με κοινωνικά</p>	<p>Υπολογιστικό περιβάλλον./Λογισμικά/ Υλικά Εργαστήρι Η/Υ, βιντεοπροβολέας, Η/Υ Τ.Ε. Κειμενογράφος, διαδίκτυο,Power point, Youtube,hot potatoes,Google Earth, Inspiration, Art Revulation,Μικροί Καλλιτέχνες, λογισμικά Π.Ι. (δημοτικό), cd player,</p>

- 8 Δόθηκε η δυνατότητα στο μαθητή με τη σαφή υπόσχεση της αδρανοποίησης του Αμοιβαίου συμβολαίου, να επιλέξει αν θα συμμετέχει ή όχι στην ομάδα, θέτοντάς του ως αυστηρά απαράβατο όρο, την υποχρεωτική παραμονή στην τάξη καθόλη τη διάρκεια της διδακτικής ώρας π.χ..”Μπορείς να κάνεις μπίλιες και να γεμίζεις το λύκο.”(Λεπτή κινητικότητα. Οπτικοκινητικός συντονισμός.)

<p>αποδεκτό τρόπο Να συνεργάζεται & να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους άλλους Να επιλύει με ειρηνικό τρόπο τις διαφορές Να σταματήσει την εναντιωματική/προκλητική συμπεριφορά, Να τονωθεί η αυτοεκτίμηση του μαθητή</p>	<p>φωτογραφικές μηχανές, Φύλλα εργασίας, τετράδια, πίνακας, Φελιζολ, χαρτί του μέτρου, κιμωλίες, Χρώματα, στολές, φλογέρα, μικροφωνικές (παρουσιάσεις δραστηριοτήτων στην αυλή του σχολείου) κουκλοθέατρο, κούκλες, φύλλα αξιολόγησης, Βιβλία: σχολικά εγχειρίδια Ε.Α, Ο κήπος με τις 11 γάτες, Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας, Πυθαγόρας, Μαθαίνω να σέβομαι. Μαθαίνω καλούς τρόπους,, Μαθαίνω να είμαι ειλικρινής, Τα συναισθήματα. Μοναξιά.</p>
---	--

<p>Ανιχνεύθηκαν και καταγράφηκαν μέσα από βιωματικές διαδικασίες : Οι προσδοκίες των μαθητών Από τους δασκάλους (Ο μαθητής ανέφερε: Φροντίδα, κατανόηση, υπομονή και ανοχή) Από το πρόγραμμα καθώς και Οι αντιλήψεις /στάσεις των μαθητών για τις προσδοκίες των δασκάλων (Κανόνες, Επαναδιαπραγμάτευση/αποδοχή). Συμφωνήθηκε η τοποθέτηση στην τάξη “του κουτιού των συναισθημάτων” και ο τρόπος αξιοποίησής του.</p>	<p>Θέματα που αναδύθηκαν: Φόβος Ανθρώπινα δικαιώματα. Τα δικαιώματα του παιδιού. Δράση Action Aid. Δράση για τον σχολικό εκφοβισμό Θυμός Διαχείριση θυμού. Συνεργασία/μοίρασμα/φιλία/αλληλεγγύη. Σέβομαι τον εαυτό μου σέβομαι το σώμα μου,. Σέβομαι τον Άλλο , σέβομαι το σώμα του Άλλου Πως λέμε:” σ' αγαπώ.</p>

Β.Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

<p>ΑΓΡΙΑ ΠΑΝΙΔΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ. Ο ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΦΙΔΙΑ. ΤΑ ΦΙΔΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ.</p>	<p>Μέθοδος Εποικοδομιστική /Ομαδοσυγκεντρωτική Βιωματική Διδασκαλία</p>
<p>Συμβατότητα με ΑΠΣ: Ε.Α. Νοητικές Ικανότητες, σελ.110 κ.ε. Γλώσσα / Μαθηματικά / Πληροφορική Μελέτη περιβάλλοντος/</p>	<p>Υπολογιστικό περιβάλλον./Λογισμικά/ Υλικά Εργαστήρι Η/Υ, βιντεοπροβολέας, Η/Υ Τ.Ε. Κειμενογράφος, διαδίκτυο,Power point, Youtube,hot potatoes,Google</p>

<p>Γεωγραφία/ Μυθολογία/ ικαστικά/ Θεατρική Αγωγή</p> <p>Στόχοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε Περιβαλλοντικά ζητήματα Να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση Να γίνουν ενεργοί πολίτες, του τόπου, της χώρας και του κόσμου. 	<p>Earth, Inspiration, Art Revulation,Μικροί Καλλιτέχνες, λογισμικά Π.Ι. (δημοτικό), cdplayer, φωτογραφικές μηχανές, Φύλλα εργασίας, τετράδια, πίνακας, Φελιζόλ, χαρτί του μέτρου, κιμωλίες, Χρώματα, στολές, κουκλοθέατρο, κούκλες, φύλλα αξιολόγησης,</p>
<p>Γνωριμία με το λύκο.Καταγραφή γνώσεων μαθητών. (Inspiration) Ντοκυμαντέρ (βικιπαίδεια) ταινία: Ασπροδόντης) Η ταυτότητα του λύκου(Inspiration) Πράσινες γέφυρες.Δορυφορική τηλεμετρία Τα δικαιώματα των ζώων. ΜΚΟ, ΚΠΕ, Ο λύκος στην ελληνική και παγκόσμια μυθολογία. Αισώπου μύθοι. Κατασκευή τριδιάστατου λύκου & ανάγλυφου λύκου Παροιμίες για το λύκο (power point) Συνεντεύξεις για λύκο(Microsoft Word) Μέτρηση αποστάσεων,(Google Earth) περίμετρος, επίλυση προβλημάτων, μετροπή μονάδων. Φύλλα εργασίας.</p>	<p>Γνωριμία με τα φίδια Καταγραφή γνώσεων. Ντοκυμαντέρ (τα ελληνικά φίδια, ο χορός των αρσενικών φιδιών) Είδη φιδιών. Χρησιμότητα Νομοθεσία για ερπετοπανίδα Το φίδι στην ελληνική και παγκόσμια μυθολογία/θρησκεία Δηλητηριώδη φίδια. Ηθη, έθιμα, δοξασίες, φιδοπουκάμισο, φιδόχορτο Σύγκριση ελληνικού-Ισπανικού μύθου.Ομοιότητες -διαφορές Παροιμίες για τα φίδια (power point) Επίσκεψη στο ΚΠΕ Υπάτης. Σταυρόλεξα. Συμπλήρωση κενών, Ασκήσεις Φύλλα εργασίας. Φύλλο τελικής Αξιολόγησης.</p>

Αφόρμηση

Τα έντονα προβλήματα συμπεριφοράς⁹, η καθημερινή αναστάτωση στο σχολικό πλαίσιο από την εναντιωματική/προκλητική επιθετική συμπεριφορά του μαθητή, δρομολόγησε την απόφαση της ενασχόλησης με τα "Συναισθήματα"¹⁰ και υλοποίησης της δράσης, στα πλαίσια της Αγωγής Υγείας, με το σκεπτικό ότι η όλη συμπεριφορά του μαθητή δεν ήταν τίποτα παραπάνω από μια απελπισμένη κραυγή αγωνίας, για αποδοχή και κατανόηση των συναισθημάτων ματαιώσης που βίωνε για χρόνια, τραυματίζοντας την εύθραυστη αυτοεικόνα του.

Βιωματική εναρκτήρια δράση .Ασκήσεις χαλάρωσης, μουσικοκινητικές ασκήσεις συστάσεις, υποδοχή νέων μαθητών.

Δημιουργία ομάδων.

Αναγνώριση και καταγραφή συναισθημάτων., αρχικά στον πίνακα με τη μορφή ιδεοκαταιγίδας.

Συνδιαμόρφωση πρότασης /συναπόφαση για τοποθέτηση του κουτιού των συναισθημάτων. Ανάθεση διεκπεραίωσης στο μαθητή . Το καθήκον εκτελέστηκε άμεσα.(Δευτέρα)

Τοποθέτηση του κουτιού των συναισθημάτων.

9 Τα παιδιά αδυνατούν συχνά "να εκφράσουν με σαφήνεια τα προβλήματα, τα συναισθήματα, τις αγωνίες, τους φόβους και τις ανασφάλειές τους.' Διαθέτουν ωστόσο μια άλλη γλώσσα: τη γλώσσα του σώματος και της "έκδηλης συμπεριφοράς" (Varma,1997)

10 Στη δυναμική της οικογένειας η παρέμβαση ήταν αδύνατη. Σύμφωνα με την παιδοψυχίατρο που παρακολουθούσε το μαθητή, "η μητέρα δεν μπορούσε να αλλάξει". Το μόνο που απέμενε ήταν η ανάληψη του ρίσκου με ανοιχτή την έκβαση

Εκπαιδεύτηκε ο μαθητής στη χρήση του λογισμικού Inspiration και Google Earth

Στη συνέχεια ανέλαβε να εκπαιδεύσει τις ομάδες Κάθε μαθητής έπρεπε να γράψει στο “επίσημο” κείμενο.

Καταγραφές μαθητών σε καθημερινή βάση. Ανάγνωση κάθε Παρασκευής. Βιωματικές δραστηριότητες Ανάδειξη του υπό μελέτη θέματος με συναπόφαση. Κριτήριο η σοβαρότητα του θέματος που αναδεικνυόταν ως κυρίαρχο. Γινόταν τοποθετήσεις ατομικές, εταιρικές, ομαδικές. Ακολουθούσε διαλογική συζήτηση, παιχνίδια ρόλων, δινόταν απαντήσεις έπειτα από συζήτηση στην ολομέλεια.

Θέματα που αναδύθηκαν:

Φόβος (για μαθηματικά/μαθήματα, σκοτάδι, νερό, σχολικό εκφοβισμό).

Λογικοί-παράλογοι φόβοι. (Ανάγνωση παραμυθιού, διαπραγμάτευση του θέματος από τις ομάδες, ανίχνευση αιτίας -πιθανές εκδοχές έκβασης της υπόθεσης, καταγραφή απόψεων, ανακοίνωση στην Ολομέλεια.

Έντυπο υλικό: Ο Αλυσοδεμένος Ελέφαντας, (Φόβος, Αυτοεκτίμηση)

Πυθαγόρας (Φόβος για τα μαθηματικά, κανόνες)¹¹.

Ο κήπος με τις 11 γάτες(συμπεριφορές, παραλληλισμός με ανθρώπινες συμπεριφορές, προβληματισμός, καταγραφή, συζήτηση στην Ολομέλεια)

Σχολικός εκφοβισμός. Προβολή στο εργαστήρι Η/Υ, συζήτηση, παιχνίδια ρόλων, η βία στο σχολείο και η βία του σχολείου, ολομέλεια, ζωγραφική σε χαρτί του μέτρου, μηνύματα ομάδων σε χαρτί του μέτρου. Ανάρτηση σε εμφανές σημείο στον τοίχο της τάξης.

Θυμός Αποδοχή όλων των συναισθημάτων /διαχείριση κρίσεων. Ανίχνευση πιθανών τρόπων αποφυγής των εκρήξεων. “ Η ιστορία του Χάρη”, με αφορμή τη φυγή του μαθητή Χ, από το σπίτι εξαιτίας διαπληκτισμού με τη μητέρα του. Δημιουργία παραμυθιού από τις ομάδες σε χαρτί. Ανακοίνωση στην ολομέλεια. Παραγωγή γραπτού λόγου αρχικά σε ομάδες (παραδοσιακή μορφή), επεξεργασία- τελική σύνθεση και καταγραφή της ιστορίας με συναπόφαση των ομάδων ηλεκτρονικά (λογισμικό Π.Ι. Δ')

Ανθρώπινα δικαιώματα. Δικαιώματα παιδιού.

Από εδώ προέκυψαν οι δράσεις : συμμετοχή στο bazar της ΣΤ' τάξης , με κατασκευές από ζυμαρί, για τη συγκέντρωση χρημάτων για το χωριό SOS (Χριστούγεννα) και συμμετοχή στην εκστρατεία της Action Aid. Συναπόφαση και πρόσκληση συνεργασίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης της περιοχής (Νηπιαγωγεία, γειτονικό δημοτικό και Γυμνάσιο). Κοινή παρουσίαση στο χώρο της αυλής. Η δράση αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της οργάνωσης). Βραβείο.

Ο μαθητής είχε πρωταγωνιστικό ρόλο. Στην πρώτη δράση εξέπληξε τους πάντες, όταν σε μικρό χρονικό διάστημα κατάφερε να ξεπουλήσει όλα τα αντικείμενα της έκθεσης (2 ώρες ολοήμερου), προσκαλώντας περαστικούς, να επισκεφτούν την έκθεση και να ψωνίσουν γιατί τα “χρήματα θα πήγαιναν για καλό σκοπό”. Κατέβασε την τιμή ζωγραφισμένων ποτηριών, ανεβάζοντας παράλληλα την τιμή άλλων αντικειμένων, καταφέροντας να συγκεντρώσει πολύ μεγαλύτερο ποσό από το αναμενόμενο. Οι ενέργειές του, αποτέλεσαν εβδομαδιαίο θέμα συζήτησης όχι μόνο στο σχολικό πλαίσιο, αλλά και στη γειτονιά, κάνοντας το μαθητή χαρούμενο και υπερήφανο.

Στη δεύτερη δράση έστησε σχεδόν μόνος του, μικροφωνικές, έφερε τα ταμπλό, συμμετείχε ενεργά στην ενημέρωση των παρισταμένων με δυο κάρτες(Ελλάδα και Αιθιοπία). Επιτηρούσε για την επάρκεια των υλικών (κιμωλίες, μαρκαδόροι, κόλες χαρτιά) για την ομαδική ζωγραφιά σε χαρτί του μέτρου, αφού έγραψε το δικό του μήνυμα πρώτα, φρόντιζε να μην πατήσουν οι μικροί μαθητές στο χαρτί του μέτρου.

Έκπληξη προκάλεσε το γεγονός, να συνεργαστεί στο σπίτι με τον αδερφό του, φτιάχνοντας κουλουράκια την ώρα που η μητέρα απουσίαζε (ζήτησε τη βοήθεια της θείας του μόνο για το ψήσιμο) και να τα φέρει στους συμμαθητές του. Ένωσε χαρά και υπερηφάνεια όπως δήλωσε στην ολομέλεια. (Πιθανά οι συνεχείς παρατηρήσεις για χρόνια, έκαναν το μαθητή να νιώθει ανεπιθύμητος). Το γεγονός αποτέλεσε αφορμή για διαπραγμάτευση της ενότητας:

Μοίρασμα /αλληλεγγύη, συντροφικότητα, φιλία, μοναξιά (Μαθαίνω να συνεργάζομαι. Αποκτώ φίλους). Έντυπο υλικό: Μαθαίνω να μοιράζομαι, Συναισθήματα μοναξιά

11 Το υλικό δινόταν στο μάθημα της γλώσσας με τη μορφή άγνωστης ορθογραφίας /γραφή με υπαγόρευση και στη συνέχεια ως κείμενο για ανάγνωση-κατανόηση-διαπραγμάτευση σε μικρότερες ομάδες, για οικονομία χρόνου.

Σεβασμός εαυτού και άλλων_(ανάδυση από το κουτί των συναισθημάτων με αφορμή ακατάλληλη απτική επαφή μαθητή προς μαθήτριά)

Παιχνίδι ρόλων (Δασκάλα-μαθήτριά. Η δασκάλα σε ρόλο θύματος, η μαθήτριά σε ρόλο θύτη) Ανίχνευση απόψεων/ στάσεων των μαθητών. "Τι νομίζετε ότι νιώθει το παιδί που δέχεται το άγγιγμα/ τι νομίζετε ότι νιώθει το παιδί που αγγίζει" Καταγραφή στον πίνακα.

Ανακοίνωση στην ολομέλεια των συναισθημάτων από δασκάλα/μαθήτριά. Σύγκριση με την καταγραφή στον πίνακα. Συζήτηση. "Σέβομαι και υπερασπίζομαι το σώμα μου/ Σέβομαι το σώμα του άλλου". Ανεκτή και μη ανεκτή απτική επαφή. Όρια (απαγορευμένες ζώνες).

Έντυπο υλικό: Μαθαίνω να σέβομαι

Πως λέμε "σ' αγαπώ"

Εργασία σε ομάδες, ανακοίνωση στην Ολομέλεια, δραματοποίηση.

ο μαθητής δήλωσε: " με ένα το χορό κι ένα τραγούδι".

Β. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Άγρια πανίδα σε κίνδυνο.

Καταγραφή γνώσεων αντιλήψεων, με τη μορφή ιδεοθύελλας. (Τι γνωρίζω για το ζώο της εικόνας)

Η ταυτότητα του λύκου

Επίσκεψη στο ΚΠΕ Υπάτης, παρακολούθηση του ενημερωτικού προγράμματος από τους υπεύθυνους του ΚΠΕ, επίσκεψη στο πεδίο, ενασχόληση με τα υλικά, επίσκεψη στο μουσείο, επίσκεψη στη μονή Αγάθωνα.

Σύνταξη Πρωτοκόλλου επίσκεψης-παρατήρησης σε τρεις χρόνους με πολυαισθητηριακή προσέγγιση (Πριν φτάσω, όταν φτάσω, όταν επιστρέψω στο σχολείο¹²)

Αναζητήθηκαν πληροφορίες στο διαδίκτυο.

Μετρήθηκαν οι αποστάσεις που κάνει ο λύκος για να βρει τροφή (πρόσθεση και περίμετρος), με χρήση του λογισμικού Google Earth. Ο μαθητής συντονιστής και δάσκαλος, η δασκάλα επιτήρηση (εργαστήρι Η/Υ)

Έγινε συμπλήρωση κενών (hot potatoes) με έμφαση σε γραμματικά φαινόμενα (ρήματα, αντωνυμίες, άρθρα, ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα).

Κατά την επίλυση σταυρόλεξων, δέχτηκε την καθοδήγηση μικρότερου μαθητή (έλλειπε στη μουσική), ανακάλυψε όμως ότι με το βοηθητικό κουμπί, μπορούσε να γραφεί ολόκληρη η λέξη που ζητούσε η άσκηση.

Έκανε χρήση όλων των λογισμικών (με πολύ μεγάλο ενθουσιασμό).

Στην αναζήτηση παροιμιών ο μαθητής είχε αρχηγικό ρόλο (με δεδομένο ότι ηλικιακά ήταν ο δεύτερος στη τάξη κι από την άλλη θεωρούσε φυσικό του χώρο το Τ.Ε.) καθώς και στην επιλογή των φωτογραφιών, κάνοντας τις απαραίτητες μετατροπές, για παρουσίαση στο power point.

Όταν ήθελε "να εκτονωθεί" όπως έλεγε, ασχολιόταν με το γέμισμα του ανάγλυφου λύκου. Δυσκολευόταν να κάνει μπιλίτσες και καλούσε βοηθούς, συνήθως μαθητές μικρότερης ηλικίας.¹³

Το κόλλημα όμως ήταν αποκλειστικά δική του ευθύνη, επινοώντας τρόπους στήριξης της κόλλας "για αποφυγή ατυχήματος" όπως έλεγε .

Δράσεις που προτάθηκαν & υλοποιήθηκαν με συμμετοχή του μαθητή . Ηγετικός ρόλος

Συμμετοχή του Τ.Ε., με κατασκευές από ζυμάρι, στο μπαζαρ της ΣΤ΄τάξης (στόχος: συλλογή χρημάτων για το χωριό SOS)

Συμμετοχή στη δράση της Action Aid (δράση αναρτημένη στην ιστοσελίδα)

Σχολικός εκφοβισμός. Έγραψε μηνύματα συμμετείχε σε ομαδική ζωγραφιά με κιωλίες, (ανάρτηση στον τοίχο).

12 Αναρτημένο στην ιστοσελίδα σχολικών δραστηριοτήτων Π.Ε. Ν. Λάρισας, από προηγούμενο πρόγραμμα του σχολείου μας με τίτλο: Το νερό πηγή ζωής και έμπνευσης"

13 Ο μαθητής, μου επέβαλε τιμωρία όταν απάντησα σε ερώτηση μαθήτριάς, χωρίς να του ζητήσω το λόγο, αφού αυτός ήταν ο δάσκαλος. "10' πίσω να κάνεις μπιλίες"(δηλ. στη γωνιά της ηρεμίας-απασχόλησης). Βλέποντας ότι συμφώνησα και αφού έκανα 5-6 μπιλίες με κάλεσε πίσω στην ομάδα, ανακοινώντάς μου τη λήξη της τιμωρίας έκανα πως διαμαρτύρομαι, δεν είχαν περάσει τα 10 λεπτά. "για να μη βολεύεσαι..., Φωτεινή-παιδάκι!Κάνουμε μάθημα τώρα..." ανέφερε.(Πιθανά ήθελε να διαπιστώσει αν θα σεβόμουνα αυτό που εκπροσωπούσε, σεβόμενη τους κανόνες).

Συμμετείχε στη δημιουργία παραμυθιού από τις ομάδες (με θέμα το θυμό).Συμμετείχε στα δρώμενα. Παρουσίαση θεατρικών στους μαθητές όλου του σχολείου (Η προσευχή του λύκου, Καζαντζάκη Ν. & Το αρνί και ο λύκος με τη φλογέρα, Αισώπου μύθοι. Καθώς και σε σκετς για τα φίδια που συνδιαμορφώθηκε στο Τ.Ε.) Εγινε επίσημη παρουσίαση μέρους του προγράμματος (Λύκος) σε μαθητές των σχολείων της περιοχής

Αποτελέσματα.

Παραμονή στην τάξη. Κατάκτηση 100%.Παγίωση επιθυμητής συμπεριφοράς.

Σεβασμός κανόνων. Κατάκτηση σε ικανοποιητικό βαθμό. Παλινδρόμηση μικρότερης έκτασης και διάρκειας σε : συνηθισμένη τάξη /ολοήμερο

Εναντιωματική/προκλητική επιθετική συμπεριφορά. Ικανοποιητική κατάκτηση

Αύξηση αυτοεκτίμησης. Αποδοχή από συμμαθητές. Απόκτηση φίλων.

Ανάληψη πρωτοβουλιών (οργανωτικές, διαπραγματευτικές ικανότητες. Ικανότητες πειθούς / πειραματολογία)

Καταστροφή αντικειμένων. Κατάκτηση 100%

Βία .Ικανοποιητική κατάκτηση. Δυο παλινδρομήσεις, μικρότερης έντασης και διάρκειας.

Γνωστικός τομέας:Ικανοποιητικός βαθμός κατάκτησης.Μαθηματικά, Γλώσσα, φυσική γεωγραφία, κοινωνική καιπολιτική Αγωγή. (ιστορία φέτος με λογισμικά)

Γενίκευση. Εμφανή αποτελέσματα σε περισσότερα πλαίσια (σπίτι,γυμναστήριο, γειτονιά, χωριό).

Τεκμηρίωση

Σύμφωνα με τη φιλοσοφία και τη στοχοθεσία των ΑΠΣ & ΔΕΠΣ:

Μάθηση και ανάπτυξη συντελείται, όταν οι εκπαιδευτικές εμπειρίες κινούνται λίγο πάνω από τα όρια των δυνατοτήτων των μαθητών. Ανομοιογένεια δυνατοτήτων και αναγκών των μαθητών καθιστά τη διαφοροποιημένη προσαρμογή του Α.Π., του εκπαιδευτικού υλικού και διδασκαλίας όρο ισότητας. Εργαλεία & στρατηγικές, που είναι μετα- γνωστικής και μετα- γλωσσικής φύσης και διασφαλίζουν την αυτορρυθμιζόμενη μάθηση, αναπτύσσονται στη βασική εκπαίδευση! Ο μαθητής γίνεται: “ Μικρός ερευνητής”. Ταχύτητα ποιότητα, ανάλυση-σύνθεση, σκέψη, επάρκεια στη χρήση των ψηφιακών μέσων, κριτική ικανότητα, αφαιρετική σκέψη. “Μικρός Διανοούμενος” Άνεση & ικανότητα στη γλώσσα. Λειτουργικός χρήστης και στις τρεις διαστάσεις της. Συναντιέται με τη λογοτεχνία (“φιλιαναγνωσία”-πολυτροπικά κείμενα), το θέατρο, τη μουσική, τον πολιτισμό, τις τέχνες, την κουλτούρα. “Μικρός επιστήμονας” Κατάκτηση μαθηματικών εννοιών, πρακτική εφαρμογή. Ανάπτυξη μαθηματικής σκέψης και αφαιρετικής ικανότητας. Απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων σε φυσικές επιστήμες, Τεχνολογία.Αναπτύσσει αξίες και στάσεις ,γίνεται Ενεργός Πολίτης του τόπου, της χώρας καιτου κόσμου.

Συμπεράσματα -Προτάσεις.

Οι εκπλήξεις, το καινούριο, η χαρούμενη διάθεση αποτέλεσαν κινητήριο μοχλό για τη σταδιακή ένταξή του στη συνηθισμένη τάξη. Οι στόχοι κατακτήθηκαν σε διαφορετικό βαθμό ο καθένας, η αυτοεκτίμησή του τονώθηκε και κερδήθηκε σε μεγάλο βαθμό το αρχικό στοίχημα.

Η θετική ενίσχυση, οι επιτυχίες, οι κοινωνικές αμοιβές, η γενική παραδοχή των πολλαπλών δεξιοτήτων του, έκαναν το μαθητή να βρει το στίγμα του στο μικρόκοσμο του σχολείου, χωρίς να σημαίνει ότι δεν υπήρξαν σποραδικές εξάρσεις. Τα αποτελέσματα έγιναν φανερά σε όλα τα πλαίσια που κινούνταν ο μαθητής: -σύμφωνα πάντα με τα λεγόμενα της μητέρας και του αδερφού του- στο σπίτι, στη γειτονιά, στο γυμναστήριο (κατέκτησε δυο χρυσά μετάλλια κι ένα ασημένιο σε ισάριθμους αγώνες) , στο χωριό, όπου βοηθώντας τον πατέρα του στην οικοδομή, έκανε γρήγορους υπολογισμούς,μετρήσεις και μετατροπές μονάδων, προκαλώντας την έκπληξη, το θαυμασμό και την επιβράβευση των “σημαντικών άλλων” (Λεονταρή,(1996) σελ. 81-83)

Συμπερασματικά , η αλλαγή στάσης των εκπαιδευτικών ως προς την ερμηνεία της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς μια που στη δυναμική της οικογένειας είναι αδύνατο να παρέμβουμε (Bateson,1993, σελ.223) ¹⁴ η αναζήτηση συμμαχιών, η ευελιξία, η αξιοποίηση των ΤΠΕ, η επέκταση των

14 “ Αν ένα άτομο δέχεται από ένα σημαίνον γι αυτό άτομο προσταγές που απαιτούν και απαγορεύουν συγχρόνως ορισμένες πράξεις, δημιουργείται μια παρά δοξη κατάσταση, στην οποία το άτομο δεν μπορεί να υπακούσει παρά

καινόντων δράσεων, η βιωματική μάθηση η απαιτούμενη αλλαγή του ίδιου του σχολείου, (άσκηση βίας του σχολείου), η ενεργητική ακρόαση των αναγκών των μαθητών πιθανά να είναι το κλειδί για την επίλυση των προβλημάτων συμπεριφοράς στο σχολείο.

Βιβλιογραφία

- Amos, J. (1995), Τα συναισθήματα, μοναξιά, μετφ. Γ. Τουφεξής, σχήμα και χρώμα, Bateson et al. (1993), Επικοινωνία, επιμ. Winkin, Y., μεταφρ. Διάκα, Μ., & Παπαδάκης, Γ, μάγια, Θεσσαλονίκη.
- Ιεροδιακόνου, Χ. (1991), ψυχικά προβλήματα στα παιδιά, Μαστορίδη, Θεσ/νίκη.
- Κάκουρος, Ε., -Μανιαδάκη, Κ. (2000), Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Καλαντζή-Ασιζι, Α. (1993), Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Κορντιέ, Α. (1995), Κουμπούρες δεν υπάρχουν. Ψυχανάλυση και Σχολική αποτυχία, μετφ. Αλεξιάδη, Α., Ολκός, Αθήνα.
- Λεονταρή, Α. (1996), Αυτοαντίληψη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μάνου, Ν. (1997), Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής, University studio pres, Θεσ/νίκη
- Μαυροπούλου, Σ. (2000-2001), Σ ημειώσεις για το μάθημα: Βασικές Αρχές Ειδικής Αγωγής και Οργάνωση Συμπεριφοράς, Διδ/λείο “Δ. Γληνός” Α.Π.Θ., Θεσ/νίκη.
- Moses, B. (1997). Μαθαίνω να σέβομαι, μετφ. Ε. Λαμπρινίδου, Μοντέρνοι καιροί, Αθήνα
- Moses, B. (1997). Μαθαίνω καλούς τρόπους, μετφ. Ε. Λαμπρινίδου, Μοντέρνοι καιροί, Αθήνα
- Moses, B. (1997). Μαθαίνω να είμαι ειλικρινής, μετφ. Ε. Λαμπρινίδου, Μοντέρνοι καιροί, Αθήνα
- Moses (1997). Μαθαίνω να είμαι υπεύθυνος, Μοντέρνοι καιροί, Αθήνα
- L. Mourati, (1994), Ο κήπος με τις 11 γάτες, μεταφρ. Μ. Κωνσταντινίδη, Σχήμα και Χρώμα, Θεσ/νίκη.
- Μπίκος, Κ. (2004), Αλληλεπίδραση και Κοινωνικές Σχέσεις στη σχολική τάξη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Χ, ΜΠΟΥΚΑΙ, (2011), Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας, μεταφρ. Κ. Ηλιόπουλος, OPERA, Αθήνα.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2000). Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Prekop, J. (1997), Ο μικρός Τύραννος, έκδ. β', θυμάρι, Αθήνα.
- Ροδοπούλου Σ. (1993), Πυθαγόρας, ο μεγάλος μύστης, Ε. Μόκας -Μορφωτική, Αθήνα
- ΥΠΕΠΘ, (2000), Αγωγή Υγείας, Ψυχική Υγεία-Διαπροσωπικές σχέσεις 11-14 ετών, τόμος Β, Δραστηριότητες για εκπαιδευτικούς, Αθήνα.
- ΥΠΕΠΘ-Π.Ι. (2000), Δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας, βιβλίο δασκάλου, ΟΕΔΒ, Αθήνα
- ΥΠΕΠΘ-Π.Ι. Συναισθηματική Οργάνωση Έργο ΠΛΕΙΑΔΕΣ/ Νηρηίδες, Γ' ΚΠΣ ΕΑ.ΙΤΥ / Υπ.Ε.Π.Θ.
- Χατζηχρήστου, Χ. (2004), επιμ., Πρόγραμμα προαγωγής της ψυχικής υγείας και της μάθησης. Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο σχολείο, Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές Δημοτικού, τάξεις Δ', Ε', ΣΤ, Τυπωθήτω-Δαρδανός, Αθήνα
- Varma, V. (1997) Τα δύσκολα παιδιά, έκδ. β', ελληνικά γράμματα, Αθήνα.

Περιοδικά:

Βολιώτης, Ν., (1989), Κοινωνιομετρία. Η κοινωνιομετρία στο σχολείο (Β), Νέα Παιδεία, τευχ., 51, έτος 13ο, Καλοκαίρι, Αθήνα.

Ιστοσελίδες:

Η Κοινωνιομετρία στο σχολείο. <http://users.sch.gr//abouras/ppt7.pdf>

Εγώ το υπερκινητικό παιδί. www.specialeducation.gr/frontend/article.php?aid=345&cid=77

